N. Rózsa Erzsébet

Gáza előtt, Gáza után – a gázai intervenció regionális és nemzetközi összefüggései

2008. december 19-én lejárt az Izrael és a palesztin Hamász közötti hat hónapos tűzszünet, melyet a szervezet – bejelentése szerint – nem kívánt meghosszabbítani; egyidejűleg rakétákat lőtt ki a közeli izraeli településekre. A zsidó állam többnapos légitámadás-sorozattal válaszolt, majd január 3-án megindult a szárazföldi offenzíva, az izraeli haderő bevonult a Gázai övezetbe. A fegyveres harcok intenzitása azóta sem csökken, sőt, január 5-én csapatai immár a gázai városok, települések belsejébe is behatoltak, utcai harcokba bocsátkozva a Hamász fegyvereseivel. A palesztin halálos áldozatok száma meghaladja a hétszázat, míg izraeli oldalon eddig tizennégyről tudunk.

A most zajló fegyveres harcok kitörésének közvetlen okaként általában azt jelölik meg, hogy a Hamász elzárkózott a tűzszünet meghosszabbításától, illetve felújította rakétatámadásait az izraeli lakott területek ellen. Ugyanakkor a harcok a palesztin–izraeli, illetve az arab–izraeli konfliktus tágabb kontextusába illeszkednek. A köztük dúló háborúkat követő arab–izraeli békefolyamat[1] hivatalos békekötést ugyan csak Egyiptom és Izrael (1979), illetve Jordánia és Izrael (1994) között eredményezett, a kilencvenes években azonban a konfliktus egyre inkább palesztin–izraeli ellentétté „szűkült". Ez Jasszer Arafat halálát követően, illetve a palesztin belharcok, a Fatah és a Hamász viszálya következtében egy, az utóbbi és Izrael közti konfrontációvá alakult át. A 2006. januári palesztin választásokon – amelyeket nem utolsósorban az Egyesült Államok biztatása mellett (nyomására) és a demokrácia szabályainak megfelelően rendeztek meg – a Hamász szerezte meg a győzelmet és alakított kormányt. A szervezet az egy évvel korábbi helyhatósági választásokon számos palesztin városban és községben szerzett vezető pozíciókat, és a továbbiakban hatékonyabban irányította a településeket. (Elemzők szerint választási győzelmét sokkal inkább annak köszönhette, hogy „összeszedik-e rendszeresen a településen a szemetet", mintsem Izrael-ellenes retorikájának.) Helyhatósági tevékenysége során nyilvánvalóan napi kapcsolatban állt az izraeli szolgáltatókkal, szállítókkal stb. Ugyanakkor maga a tény, hogy a Hamász részt vett előbb a helyhatósági, majd az általános választásokon, azt mutatta, hogy a térség más, korábban radikális pártjaihoz hasonlóan ez a szervezet is megindult a politikai párttá válás és a rendszerbe való beilleszkedés útján. Erre utalt az is, hogy választási listáján, programjában már nem szerepelt az Izrael megsemmisítéséről szóló tétel, illetve hogy a választásokat megelőző 18 hónapban tűzszünetet tartott.

Az Egyesült Államok és Izrael, valamint az Európai Unió azonban a választásokat követően azonnal követelni kezdte, hogy az Izrael megsemmisítéséről szóló tételt töröljék a szervezet chartájából, ellenkező esetben nem ismerik el az új kormányt, és a Hamászt továbbra is a terrorista szervezetek listáján tartják számon. A szinte azonnali ultimátum, majd a fenyegetések foganatosítása (Izrael lezárta a palesztin területek határait, ami hamarosan a humanitárius katasztrófa szélére sodorta a palesztinokat) a Hamász mérsékeltebb, a politikai folyamatba integrálódni kívánó szárnyát háttérbe szorította, és – különösen a Közel-Keleten, amelynek George W. Bush meghirdette a demokratizálását – látványosan ráirányította a figyelmet a magát „nemzetközi közösségnek" nevező, fejlett nyugati világ kettős mércéjére: a kikényszerített demokratikus választásokon győztes Hamász-kormányt nem ismerték el, vele szemben Mahmúd Abbász palesztin elnököt támogatták és próbálták „helyzetbe hozni". Ez a támogatás és Abbász tárgyalópartnerként való elfogadása azonban nem mindig volt töretlen, és a sorozatos tárgyalási kudarcok az elnököt igen gyakran hozták kényelmetlen, kényszerű

[1] Az arab–izraeli háborúk sorozatában a libanonira már az Egyiptom és Izrael között megindult békefolyamat kezdete és eredményei után, 1982-ben került sor.

helyzetbe. (Abbász elfogadottsága a palesztin társadalmon belül – a különböző statisztikák tükrében – szintén hullámzónak volt mondható, annak ellenére, hogy a 2005. januári választásokon 62%-kal győzött.) Hosszabb távon ez a kettősség, mely megnyilvánult a két nagy palesztin blokk, a Fatah és a Hamász viszonylagos területi elkülönültségében is (Ciszjordániában a Fatah, Gázában a Hamász volt az erősebb), nyílt ellenségeskedésükben tört a felszínre, és azt az izraeli véleményt látszott alátámasztani – különösen azután, hogy a zsidó állam 2005-ben kivonult a Gázai övezetből –, hogy a palesztinok képtelenek önmagukat kormányozni. Szaúd-Arábia közvetítésével ugyan sikerült egy rövid átmeneti időszakra palesztin nemzeti egységkormányt létrehozni (mekkai megállapodás, 2007. február 8.), azonban 2007 nyarán Gázában a Hamász fegyveresei gyakorlatilag katonai puccsal átvették a hatalmat, ami a Gázai övezet még szigorúbb elszigetelődéséhez vezetett. Pedig a Hamász és Izrael közötti hat hónapos tűzszünet „ára" éppen az lett volna, hogy az izraeliek megnyitják a határátkelőket, és csökkentik vagy megszüntetik az útlezárásokat. A szervezet 2008 decemberében éppen arra hivatkozva nem újította meg a tűzszünetet, hogy a zsidó állam nem tartotta be a megállapodást, s a szárazföldön, vízen, levegőben fenntartott zárlat és ostromállapot a gázaiak számára komoly nélkülözést és szenvedést hozott. Emellett 2006 elejétől a mostani harcok kitöréséig a Gázai övezetben folytatott izraeli katonai tevékenység következtében mintegy 1000 palesztin vesztette életét.[2]

Bár a jelenlegi háború[3] Izrael és a Hamász között zajlik, a nemzetközi színtéren több szinten is igen jelentős hatást gyakorol: a palesztin és az izraeli belpolitikában, a két entitás egymáshoz való viszonyában, az arab–izraeli kontextusban, a tágabb régióban (Irán), a muszlim világban, az Egyesült Államokban, az Európai Unió számára, illetve az ENSZ Biztonsági Tanácsában és a nyugati világ közvéleményében stb.

A gázai háború az izraeli és a palesztin belpolitikában

Ismert, hogy a Hezbolláhhal szemben vívott 2006-os libanoni háború Izrael presztízsét és önmagáról alkotott képét jelentősen befolyásolta: az ország nem tudta elérni célját, nem sikerült a Hezbollához és annak katonai bázisait felszámolnia, azonban közvetlen és távolabbi környezetében jelentősen felkorbácsolta az indulatokat, miközben saját sérthetetlenségének mítosza is köddé vált. A síita Hezbolláh vezetőjére, Naszralláhra pedig a szunnita világban is jelképként és hősként tekintettek.

A háborúnak jelentős szerepe volt az Ehud Olmert vezette Kadima párt és a kormánykoalíció helyzetének megingásában, ami végül Olmert lemondáshoz vezetett. A Kadima új elnöke Cipi Livni külügyminiszter asszony lett, aki azonban nem tudott új koalíciót szervezni, ezért Izraelben 2009 februárjára előrehozott választásokat írtak ki. A közvélemény-kutatási adatok egyhangúlag a jelenleg ellenzékben lévő Benjamin Netanjahu győzelmét prognosztizálták. A gázai események azonban új helyzetet látszanak teremteni: egyes elemzők szerint a kormánykoalíció – elsősorban Olmert és Livni, illetve a védelmi miniszter, a munkapárti Ehud Barak – a légi- és szárazföldi támadásokkal „jobbról előzi" Netanjahut. A Hamásszal szembeni kemény és kitartó fellépést, melynek célja annak megakadályozása, hogy a szervezet a továbbiakban is fenyegethesse Izraelt, a lakosság túlnyomó része, mintegy 70–80%-a támogatja.

A háború be nem vallott céljai között azonban – számos izraeli elemzés szerint is – a Hamász-kormány megdöntése/megsemmisítése is szerepelhet, miközben a Gázai övezet

[2] Gershon Baskin: „Encountering Peace: How will it end?", *Jerusalem Post Online Edition,* http://www.jpost.com/servlet/Satellite?cid=1230456521592&pagename=JPArticle%2FShowFull, 2008. december 29.

[3] Az Izrael és a Hamász közti harcokat nem nevezhetjük a hagyományos értelemben vett háborúnak, ha ez alatt két állam hadseregének összecsapását értjük: a palesztinoknak ugyanis az oslói megállapodás értelmében nincs és nem is lehet hadseregük. A „háború" kifejezést a jelen elemzés – az egyszerűség kedvéért – „egymással szemben álló fegyveres erők összecsapása" jelentésben használja.

állandó megszállása nem cél és nem érdek. Egyes elemzők arra is felhívják a figyelmet, hogy úgy tűnik, az országnak ennek ellenére nincs „kivonulási stratégiája", miközben egyre nagyobb nemzetközi nyomás nehezedik rájuk a palesztinok aránytalanul nagyszámú halálos áldozata és sebesültje miatt. Egy izraeli elemző pedig egyenesen azt állítja, hadseregük célja kifejezetten az, hogy minél több palesztin, s ezzel közvetlen összefüggésben minél kevesebb izraeli áldozat essék. Az utóbbiak nagyobb száma ugyanis a kormánykoalíciónak jelenleg kedvező közhangulatot ellentétesen befolyásolná, ami megmutatkozna majd a februári választások eredményében.

Nem könnyebb és nem kevésbé ellentmondásos a helyzet palesztin oldalon sem. Mahmúd Abbász elfogadottsága sosem volt nagy a palesztín közvéleményben, de az a tény, hogy az Egyesült Államok, a Nyugat és Izrael őt fogadta el a palesztinok legális képviselőjének és tárgyalópartnerének, kedvező helyzetet teremtett számára. Ugyanakkor a Hamásszal kirobbant nyílt konfliktus, de különösen a gázai háború kitörése pozícióját – legalábbis a tárgyalások aspektusából – jóformán teljesen ellehetetlenítette: amíg a hadműveletekben palesztin civilek esnek tömegesen áldozatul, nehezen elképzelhető, hogy megegyezési szándékát sokan szívesen néznék. Legjobb esélye egy komoly békemegállapodás lenne, ennek azonban ebben a pillanatban szinte semmi realitása nincs. Tűzszüneti megállapodást viszont a harcoló felek köthetnek – Abbász nélkül. Tekintettel arra, hogy 2009 januárjában a Palesztin Hatóság területén is választásokra került volna sor, ha egyáltalán időben megtartják – amire nem sok esély van –, az eredmény a nemzetközi közösség és a tárgyalások szempontjából ismét kudarcot jelenthet. Nemzetközi elemzők egy része úgy véli, addig nincs is esélye a békének, amíg a Hamászt is be nem vonják a tárgyalásokba.

A gázai háború az arab–izraeli viszonyban

Az arab világ válságban van: az 1967-ben Izraeltől elszenvedett vereség, az egyiptomi–izraeli békekötés, majd az 1991-es kuvaiti háború az arab nacionalizmus legfontosabb oszlopait döntötte meg, amit csak fokozott a Szovjetunió felbomlása, mivel eltűnt az a biztos támasz, melyre egyes arab országok Izrael ellen folytatott politikájukban és háborúikban számíthattak. Az „arab világ" mint politikai „egység" – legalábbis a fogalom korábbi értelmében – megszűnt, miközben Izrael a közel-keleti régió egyik erőközpontja maradt, mellyel szemben az arab államok képtelenek voltak érdekeiket érvényesíteni (pl. az izraeli nukleáris arzenál kérdése). Az arab napirend egyetlen állandó eleme a palesztinkérdés maradt, miközben ez az arab államok és uralkodó elitek számára mindig is komoly problémát jelentett. Ismert, hogy az államok többsége az ügyben elsősorban saját érdekeit próbálta meg érvényesíteni, miközben közvéleményük éppen ezzel a kérdéssel mobilizálható a legjobban. A George W. Bush által meghirdetett demokratizáció pedig tulajdonképpen minden hatalmon levő elitet létében fenyeget. A palesztinkérdés megoldása és így a napirendről való levételének lehetősége először a Madridban megkezdett arab–izraeli tárgyalások első éveiben csillant meg – különösen az oslói megállapodás után –, de a siker elmaradt. 2002-ben az ún. szaúdi vagy arab béketervben immár minden arab állam hajlandó lett volna elismerni Izraelt, ha az visszavonul az 1967-es határok mögé. Bár a tervet többször is előterjesztették, illetve 2004-ben Bush elnök állást foglalt a két államot eredményező megoldás mellett, a palesztinkérdés máig megoldatlan. A gázai háború palesztin áldozatai pedig ismét megakadályozzák, hogy lekerülhessen a napirendről. Sőt, komoly belpolitikai feszültségekhez, tömegtüntetésekhez vezet, melyeket az arab politikai elitek egyre nehezebben tudnak ellenőrzés alatt tartani, miközben az Egyesült Államokhoz fűződő szorosabb-lazább kapcsolataik miatt maguk is céltáblává vál(hat)nak.

Az arab világ kudarcélménye, frusztrációja, a demokratizáció felemássága és visszásságai közepette a gázai hadműveletek hatása csakis negatívan értékelhető: közvéleményükben az Egyesült Államok megítélésének zuhanása az utóbbi években példátlan volt és megállíthatatlannak látszott – Barack Obama választási győzelme azonban, úgy tűnt, ezen

kedvezően változtat. A tűzszüneti felhívás amerikai vétója és a megválasztott elnök – amúgy teljesen jogos és érthető – hallgatása miatt azonban a pozitív fordulat – egyelőre – elmaradt. A közvélemény nyomása alatt, a demokratizáció által fenyegetett arab kormányok és elitek gyanakvással, sértődöttséggel és haraggal figyelik az eseményeket, különösen hogy a maguk jogán és erejéből nem képesek sikert felmutatni.

Jóllehet, Izrael sem hagyhatja teljesen figyelmen kívül ezeket a szempontokat, számára közvetlen negatívumot mégis az áttörés lehetőségével biztató izraeli–szíriai tárgyalások felfüggesztése jelent. A török közvetítéssel néhány hónapja titokban megkezdett tárgyalásokat a gázai hadműveletek miatt a szíriai fél felmondta, és kétséges, hogy folytatásukra a közeljövőben sor kerülhet-e.

A gázai háború a tágabb régióban és a muszlim világban

Az „arab világ” eltűnésével, fragmentációjával a Közel-Keleten három erőközpont alakult ki, melyek a régió történéseit és viszonyait nagyban meghatározzák: Izrael, Irán és Törökország. Az 1979-es iszlám forradalom győzelme után Khomeini ajatollah politikájának egyik meghirdetett eleme az iszlám forradalom exportja volt. Bár ez ma nem szerepel az iráni külpolitika napirendjén, a 2001. szeptember 11-ét követő események (a tálib rezsim felszámolása Afganisztánban, illetve Szaddám Huszein rendszerének megdöntése Irakban) olyan helyzetet teremtettek, melyben az iráni regionális hatalmiság megalapozása és lehetőleg elfogadtatása megvalósíthatónak tűnő forgatókönyvvé vált. Miközben az arab államok elhagyni látszanak a palesztin ügyet és megegyezésre törekszenek Izraellel, az Iszlám Köztársaság, mely tagadja Izrael létjogosultságát, a palesztinok szószólójaként lép fel. Hogy ezek a megnyilvánulások mennyiben retorikai fogások, illetve mennyi támogatás realizálódott ezekkel összhangban, nem lehet pontosan tudni.

A Hamász és Irán kapcsolata a gázai konfliktusról szóló viták egyik meghatározó témájává vált. Egyes elemzők a minden Hamász-akcióért Iránt vádoló izraeli magatartást az amerikaiak Irakban követett hasonló taktikával hasonlítják össze: ahogy ott az Egyesült Államok a csapatait ért minden támadás mögött iráni szándékot és irányítást vélt felfedezni, most Izrael ugyanezt sugallja a Hamász támadásaival kapcsolatban. A cél mindkét esetben ugyanaz lenne: előkészíteni és igazolni egy Irán elleni csapást.

Az iráni támogatás mértékéről szóló fő bizonyíték egy 1998-ban elfogott iraki diplomáciai dokumentum, amely – iraki hírszerzőkre hivatkozva – arról számol be, hogy Irán havi 15 millió dollárral támogat olyan Hamász-műveleteket, mint a merényletek és bizonyos „speciális akciók”, illetve kiképzést ajánl a Hamász harcosainak. A megállapodás állítólag Ahmed Jaszín sejk és az iráni vezetés között köttetett.[4] Más – az előbbinél kevésbé vitatott – források szerint Irán évi mintegy 3 millió, mások szerint akár évi 18 millió dollárt juttat a Hamásznak.[5] (Hozzá kell tenni, hogy e forrás szerint több arab ország ennél jóval nagyobb összeggel támogatja a Hamászt.)

A legtöbb forrás egyetért abban, hogy a Hamász anyagi mellett más segítséget is kap Iránról, azonban úgy vélik, hogy az Iszlám Köztársaság retorikája sokkal inkább saját céljait szolgálja, mintsem a szervezettel való szerves kapcsolatát bizonyítja. Irán semmiképp sem diktál a Hamásznak. Az iráni kormányzat – saját bejelentése szerint – önkénteseket és öngyilkos merénylőket toboroz és képez ki, felállított egy hadbíróságot izraeli tisztviselők háborús bűneinek kivizsgálására, és még szigorúbb bojkottot hirdetett az Izraellel kereskedelmet folytató cégekre. Mindezzel egyrészt a külvilágnak üzeni, hogy számolni kell vele a térségben, és hogy az országnak határozott véleménye van az izraeli–palesztin kérdésben. A hadbíróság felállítása elsősorban a tágabb muszlim közvéleményben, például Egyiptomban kelthet szimpátiát. Tekintettel arra, hogy Irán még mindig az iszlám világ

[4] http://www.fas.org/irp/eprint/iraqi/v3.pdf Letöltés ideje: 2009. január 4.
[5] Matthew Lewitt: *Hamas Politics, Charity and Terrorism in the Service of Jihad.* New Haven: Yale University Press, 2007. 172. o.

vezetője szeretne lenni, a palesztin ügy harcos képviselete akkor, amikor az Arab Liga tehetetlen, megnövelhetné ennek lehetőségét.[6]

A gázai háborúval kapcsolatos retorika azonban az iráni belpolitikában is jelentős szerepet játszik: 2009 júniusában elnökválasztásokat tartanak, és bár egyelőre nem világos, hogy kik lesznek a jelöltek, a harcok a választási küzdelemre is hatással lehetnek. Leginkább Mahmúd Ahmadinezsád profitálhat belőle, ugyanis a gázai események elterelhetik a figyelmet a gazdasági nehézségekről és azokról a közelmúltban bevezetett megszorításokról, melyek az iráni lakosságot közvetlenül érintik (a fűtőanyag és más támogatások csökkentéséről).

A muszlim világ (Marokkótól Indonéziáig és Kínáig) különböző nagyvárosaiban hatalmas tüntetésekre került sor, különösen Indonéziában, mely a világ legnagyobb muszlim népességgel rendelkező országa, és Pakisztánban, amely az Egyesült Államok fontos szövetségese volt és marad az afganisztáni háborúkban (a szovjet megszállás alatt, 1979–1989 között, illetve a tálibok ellen 2001-ben) és nemzetépítésben. Az eddigi tapasztalatok (Afganisztán, Irak) alapján önkéntesek jelentkezése is várható, bár kérdéses, hogyan tudnának a harcokban részt venni. A gázai események, mindezek tükrében még nehezebbé teszik a kormányzatok számára az amerikai kapcsolatot.

A gázai háború az Egyesült Államok szempontjából

A leköszönő Bush-adminisztráció tevékenységének és közel-keleti politikájának megítélésén a gázai események érdemben nem változtatnak: már a támadás megkezdése előtt világos volt, hogy az – elnök által még 2008-ra prognosztizált – palesztin állam létrejöttének és a békének az év vége előtt nincs esélye. Továbbá az is várható volt, hogy a korábbiakhoz hasonlóan, Bush Izraelnek a védekezéshez való jogát fogja hangsúlyozni, és a fegyverszünetre való felszólítást halogatja majd, hogy időt adjon az izraelieknek a terrorista állások felszámolására – függetlenül attól, hogy a civil lakosság körében hány áldozat esik.[7] E politika következménye volt, hogy az ENSZ Biztonsági Tanácsában az Egyesült Államok megvétózta a tűzszünetre való felszólítást.

A januárban hivatalba lépni készülő Obama-kormányzat szempontjából a konfliktus viszont a lehető legrosszabb pillanatban robbant ki. Barack Obama megválasztása világszerte – így az arab és muszlim világban is – óriási várakozásokat keltett. A közvélemény, de a politikai elit egy része is úgy véli, hogy – különböző okok miatt – az új elnök politikája, de leginkább politikai stílusa más lesz, mint elődeié; még akkor is, ha maga a politika tartalma, irányvonala jelentősen nem is változik. Emlékezetes, mekkora visszhangot váltott ki Obama kijelentése, hogy bizonyos feltételek mellett hajlandó lenne Iránnal közvetlenül is tárgyalni. Annyi bizonyos, hogy az amerikai kutatói szféra felbolydulása és „készülődése" tapasztalható, különösen a közel-keleti politikával kapcsolatban. Az eddig kiszivárgott hírek szerint elnöksége első száz napjában Obama egy muszlim fővárosban „jelentős beszédet" *(a major speech)* fog mondani, amely vélhetően éppen a stílusváltás egyik fontos szimbóluma lesz. A helyszín a tervek szerint éppen az a Dzsakarta lesz, melyben a gázai harcok miatt a legnagyobb tüntetésekre került sor, ugyanakkor Obama személyes élettörténetében is szerepet játszott. Kérdés, hogy e terveket megakadályozza vagy befolyásolhatja-e a gázai háború. A megválasztott elnök egyelőre hallgat, ami miatt számos támadás éri, miközben sokan inkább helyeslik hallgatását.

[6] Meir Javendanfar: „Iran's Gaza Strategy", http://www.realclearworld.com/blog/2009/01/irans_gaza_strategy.html Letöltés ideje: 2009. január 6.

[7] Emlékezetes, hogy a 2006-os libanoni háború civil áldozatainak kapcsán Condoleezza Rice úgy nyilatkozott, hogy „ezek az új Közel-Kelet szülési fájdalmai".

A gázai háború és az Európai Unió

Az Európai Unió tagállamait megosztotta a gázai konfliktus, még akkor is, ha – egyelőre legalábbis – az iraki háború által kiváltott töréshez hasonlóról szó sincs. A tagállamok kapcsolata és a palesztin–izraeli viszony megítélése nem teljesen egységes; azonban míg egyes országok az Egyesült Államokéhoz hasonló álláspontra helyezkedtek („Izraelnek joga van az önvédelemre"), mások véleményét elsősorban az aránytalanul nagyszámú civil áldozat miatti aggodalom határozta meg. A szárazföldi invázió némileg közelebb hozta az álláspontokat: a cseh elnökség módosította korábbi véleményét, Nicolas Sarkozy francia elnök pedig elítélte az akciót, és a térségbe utazott, hogy közvetíteni próbáljon. A közösen kidolgozott francia–egyiptomi tervről pontos részleteket ebben a pillanatban nem lehet tudni, de az USA is támogatja, és – vélhetőleg – ennek következményeként került sor a napi háromórás tűzszünet bevezetésére.

Az Európai Unió mediterrán politikáját (a korai kezdeményezésektől a barcelonai folyamatig) az arab–izraeli, majd a palesztin–izraeli konfliktus rendszeresen megakasztotta. 1995-ben, a békefolyamat pozitív szakaszának végén, úgy indult el a barcelonai folyamat, hogy kimondott céljuk volt, hogy az együttműködést ne szakítsa meg az arab–izraeli konfliktus. 2007–2008-ban a Sarkozy francia elnök által meghirdetett új program, az „Unió a Mediterráneumért" is azzal a feltételezéssel indult, hogy jelentősebb fegyveres összecsapások, háború nem fogja akadályozni az együttműködést. A gázai események azonban minden bizonnyal ismét felülírják a terveket, de legalábbis megakasztják a kezdeményezést.

Nem mellékes, hogy az európai közvélemény igen erőteljesen reagált a gázai harcokra, elsősorban a válaszcsapás aránytalansága, a civileket védő nemzetközi jogi normák megsértése és a – Gázai övezetben tartózkodó kevés média által folyamatosan bemutatásra kerülő – humanitárius katasztrófa miatt.

A gázai háború az ENSZ szempontjából

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa összeült ugyan a gázai invázió miatt, de az Egyesült Államok vétója következtében képtelen volt határozatot elfogadni. Ez az ENSZ-et mint tehetetlen szervezetet elmarasztaló vagy a reformját sürgető véleményeket erősíti. Eközben az ENSZ gyakorlatilag tehetetlenül nézte, hogy a Gázai övezetben az általa fenntartott iskola, melyben palesztin civileket, menekülteket szállásoltak el, izraeli támadás célpontja lett. Az izraeli első vélemények szerint az iskolából a Hamász fegyveresei rakétákat lőttek ki, a támadás tehát jogos volt és a terroristák egyik tűzfészkét akarta megsemmisíteni. Az ENSZ helyszíni képviselőjének felháborodott cáfolata és a médiában is bemutatott képsorok – melyeken a képviselő ENSZ-vizsgálatot követel – következtében a véleményt úgy módosították, hogy a rakétákat az iskola közeléből lőtték ki. De találat érte az ENSZ segélyszállító konvoját is, aminek következtében a szervezet felfüggesztette a segélyek szállítását a Gázai övezetbe.

Győztesek és vesztesek?

A Hamász és Izrael fegyveres összecsapása tehát gyakorlatilag a térség és a világ minden politikai szereplőjének „rosszkor jött", győztesen nem kerülhet ki belőle senki. Miközben az izraeli vezetés előbb-utóbb nyilván leállítja majd a hadjáratot, mondván, hogy elérte célját, sem a Hamászt, sem a szervezetet támogató szimpátiát nem sikerül felszámolnia. Mivel a Gázai övezetet nem szándékozik tartós katonai megszállás alá vonni, a bármikor és bárhogyan végrehajtott izraeli kivonulást a Hamász saját katonai győzelmeként fogja elkönyvelni. Ugyanakkor biztos lehet abban, hogy újabb rakétatámadásait Izrael hasonló módon fogja megtorolni. A legnagyobb vesztes mindenképpen a Gázai övezetbe szorult civil palesztin lakosság, akik az izraeli határzár miatt nem tudják elhagyni a területet, s két tűz közé szorulva kénytelenek a támadásokat és a legalapvetőbb ellátás hiányát elszenvedni.

A nemzetközi színtéren az Egyesült Államok ebben a pillanatban vesztesnek tűnik, különösen az ily módon jelentős hátránnyal induló, új Obama-kormányzat, és kérdés, hogy tud-e megítélésén változtatni. De vesztes az Európai Unió, az Arab Liga és az ENSZ is, melyek – eddig legalábbis – semmiféle eredményt nem tudtak felmutatni. Az egyetlen győztes Irán – és Mahmúd Ahmadinezsád – lehet, de az ő – erkölcsi – győzelme is kétséges, ha és amennyiben a retorika nem realizálódik, azaz a gázai palesztinoknak nyújtott támogatás mindössze szó marad.